І гужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 139. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ЛИПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 26, 1961 No. 139. VOL. LXVIII.

РАДІОВИСИЛЬНІ САТЕЛІТИ БУДУТЬ ПЕРЕДАНІ ПРИВАТНИМ ФІРМАМ

ЗДА ПРИСПІШУЮТЬ ПРОГРАМУ ЗДОБУТТЯ МІСЯЦЯ

Вашингтон. — 24-го липня президент Кеннеді в окремій заяві пропонує, щоб власниками і керівниками комунікаційної системи сателітів були приватні фірми, які мусіли б подбати про те, щоб ця система діяла по всьому світі, отже і в тих країнах, де вона не приносила б прибутків з огляду на менший рух. Але уряд поставив деякі умови, поки приватні фірми зможуть перейняти комунікаційну систему сателітів. Найважливіша умова, — це те, щоб ті фірми подбали про те, щоб радіовисильні сателіти обслуговували всі країни в світі без огляду на прибутки. Сподіваються, що ця нова система комунікації за допомогою сателітів буде давати більйонові прибутки, бо вона буде передавати радіові і телевізійні програми та телефонічні розмови і телеграфічні депеші. В недорозвинених країнах вона матиме менші прибутки, і тому уряд президента Кеннеді ставить умову, щоб ті риватні фірми, які стануть власниками і операторами нової комунікаційної сателітної системи, обслуговували всі країни в світі. Одночасно повідомлено, що ЗДА незабаром відкриють нову фазу в дослідах Місяця та інших плянет, висилаючи в космічні простори дуже скомплікований сателіт „Ренджер-Г", який має летіти на висоту 500.000 мл. Плянують досліджувати можливості лету на Місяць та інші планети, як Венеру і Марса, бо ЗДА почали здійснювати свою коштовну програму здобуття Місяця, що мало б статися до 1970-го року. В справі комунікаційних сателітів Президент поновив своє давніше запрошення до інших держав, щоб приступали разом із ЗДА розбудовувати комунікаційну систему сателітів, „в інтересі світового миру і тіснійшого братерства між народами в цілому світі". Заява Президента є виявом урядової політики в цій ділянці комунікації, яка є дуже складна, бо в ній треба вияснити численні економічні, соціяльні і політичні проблеми, які виникають напередодні комунікаційної системи за допомогою сателітів, які мали б бути передавчими стаціями в космічних просторах. Ця система не тільки вможливить передавати телевізійні програми по цілому світі, але вона одночасно з тим буде прибутковим підприємством, що приноситиме більйони долярів її власникам. Уряд плянує затримати тільки контролю над цим новим великим безнесом. Президент Кеннеді опрацював свою заяву на основі 4-тижневих студій, які перевела Крайова Аеронавтична Рада, очолювана віцепрезидентом Линдоном Джансоном. Ця Рада, директором якої є д-р Едвард С. Велш, об'єднала комунікаційні проблеми всіх урядових агенцій, які досі займалися справами комунікації, і склала нову урядову програму в цій ділянці. В засаді уряд президента Кеннеді прийняв ту політику в ділянці сателітної комунікації, яку пропонував уряд президента Айзенгавера. Але уряд Кеннеді додав до цісі програми деякі умови. Між цими умовами є ще й такі застереження, що ця нова комунікаційна система повинна бути якнайшвидше здійснена, і що вона не може обмежуватись до пересилання телефонічних розмов і телеграфічних депеш, але мусить займатися радіовими та телевізійними програмами, які також має передавати до всіх держав світу. Чужі країни або закордонні фірми мають мати можливість бути власниками цісі великої комунікаційної системи. Уряд сподівається, що ця нова система приведе до зменшення коштів передачі телефонічних розмов і депеш. Цією справою займається тепер Федеральна Комунікаційна Комісія, яка має випрацювати подробиці нової сателітної комунікаційної системи.

3 совєтського корабля слідкували за летом астронавта Ґріссома

Совєтський травлер, вирядженний у радар, що стежив за летами американських астронавтів Шеперда і Ґріссома.

Кейп Канаверал, Флорида. — Представник Аеронавтичної і Космічної Адміністрації підполковник Джан А. Поверс повідомляє, що недалеко того місця на океані, де в п'ятницю 21-го липня спадав другий американський астронавт капітан І. Ґріссом, кружляв совєтський травлер, який обсервував лет американського астронатта. З іншого джерела повідомляють, що совєтський корабель був у віддалі від того місця, де впала кабіна з Ґріссом в океан, 20 миль, і що той корабель мав радарові прилади. Підполковник Поверс заявив, що вістку про совєтський шпигунський корабель подав контрадмірал Л. Дж. Чю, командант тієї фльоти, завданням якої було виловлювати кабіну американського астронавта. Голова Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Джеймс Е. Вебб повідомив, що виключений буде випадок із отворенням люку, який стався у випадку з Ґріссоном.

Кастро сконфіскував силою захоплений американський літак

Маямі, Флорида. — 24-го липня озброєний пасажир на літаку Східніх Летунських Ліній „Електра", який летів над Флоридою, змусив пільота летіти до Гавани на Кубі. На літаку було 38 осіб, 33 пасажири і 5 членів залоги. Північно-Американська Летунська Команда в Колорадо Спрінґс, Колорадо, негайно вислала свій нищильник-літак, який летів поруч захопленого літака „Електри" аж до самої Куби, але не міг нічого вдіяти, щоб не пошкодити пасажирів. На три милі від узбережжя Куби, де почалися кубинські води, нищильник мусів завернути, ствердивши, що „Електра" приземлилася на летовищі біля Гавани. Кастро не хоче звернути дорогого американського літака, який коштує $3,300,000, і тримає його як рекомпенсату за 7 кубинських літаків, які затримано на Флориді за незаплачені довги американським фірмам. Це вже другий американський літак, затриманий подібним способом. Першим був літак „Конвеєр", затриманий 1-го травня ц.р. Не є відомо, що зробить Кастро з пасажирами і членами залоги. Уряд ЗДА зложив гострий протест в Гавані через швайцарську амбасаду, яка опікується американськими інтересами на Кубі після зірвання дипломатичних взаємин між Гаваною і ЗДА.

До ЗДА прибув у відвідини прем'єр африканської республіки Ніґерії

Ню Йорк. — У понеділок дня 24 липня до Ню Йорку на Інтернаціональне летовище прибув літаком через Лондон прем'єр африканської республіки Ніґерії сер Абубакар Тафава Балева. Переночувавши в готелі Валдорф Асторія в Ню Йорку, ніґерійський прем'єр виїхав у вівторок ранком до Вашинґтону, де буде прийнятий президентом Кеннеді у Білому Домі і звідтам виїде до Шикаго й Ноксвілу в Теннесі. Вітав Тафава Балеву на летовищі в Ню Йорку шеф протоколу державного департаменту ЗДА Енджер Бидл Дюк. Під час перебування премєра Ніґерії в Ню Йорку його відвідав представник Світової Нюйоркської Виставки 1964-1965 рр., передаючи йому запрошення для Ніґерії взяти участь в цій виставці, як теж Дейвід Е. Ліліентол, представник правління електрівні в Теннесі, з яким була розмова про американську допомогу в збудуванні великої електрівні на ріці Ніґер в Ніґерії. Відвідав Тафаву Балеву теж Монґі Слім, туніський делеґат до ОН, який поінформував прем'єра про становище Тунісії у конфлікті з Францією за Бізерту.

Сенатор Фулбрайт вимагає, щоб ЗДА визнали Зовнішню Монголію

Вашинґсон. — Голова сенатської комісії закордонних справ демократичний сенатор Дж. В. Фулбрайт заявив під час свого телевізійного виступу у неділю дня 23 липня ц. р., що для ЗДА було б „мудріше" встановити дипломатичні взаємини з Зовнішньою Монголією. Висловлюючи цю суґестію, Фулбрайт заявився разом з тим проти допущення до Об'єднаних Націй „в теперішніх обставинах" комуністичного Китаю, але й висловив сумнів, чи ЗДА поведеться перешкодити в започаткуванні дебати в цій справі в ОН. Заява Фулбрайта збіглася з повідомленням, що до ЗДА прибуває дня 31 липня прем'єр націоналістичного китайського уряду Чен Ченґ, щоб ознайомити президента Кеннеді з поглядами генераліссімуса Чіянґ Кайшека і заявити йому, що думка визнати Зовнішню Монголію і прийняти Червоний Китай в члени ОН викликала велике огірчення в китайських націоналістичних колах. Фулбрайтові відповідав республіканський сенатор Кеннет Б. Кітінґ, який ствердив, що Зовнішня Монголія є совєтською маріонеткою і що її визнання збентежить азійських союзників ЗДА. Цей крок вторував би теж — на думку Кітінґа — дорогу до членства червоного Китаю в ОН. У зв'язку з цією дискусією заявив представник державного департаменту, що децизія в цій справі залежить від того, чи Зовнішня Монголія „має атрибути незалежної держави і чи вона схоче виконувати свої міжнародні зобов'язання". Фулбрайт покликувався теж на заяву президента Пакістану Махаммеда Аюба Хана, що Пакістан буде підтримувати в ОН справу прийняття червоного Китаю.

ГАММЕРШИЛД ВІДБУВ РОЗМОВУ З ТУНІСЬКИМ ПРЕЗИДЕНТОМ

ТУНІСІЯ ПОГРОЖУЄ, ЩО ЯКЩО ЗАХІД ЇЙ НЕ ДОПОМОЖЕ, ТО ВОНА ЗВЕРНЕТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ДО СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ

Туніс. — В понеділок дня 24 липня ц. р. до Тунісії прибув на спеціяльне запрошення президента Бурґіби і його уряду генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд, щоб обміркувати тут можливість виходу з імпасу, створеного французькою мілітарною окупацією області, яка оточує фран. базу в Бізерті, й ускладненого тим, що Франція відмовилася виконати директиву Ради Безпеки ОН в справі відведення усіх збройних сил на ті позиції, які вони займали перед днем 19 липня ц. р. Генеральний секретар ОН, відбувши в Тунісі довшу конференцію з президентом Бурґібою, заявив журналістам, що ситуація є важка, але він все таки вірить у можливість виходу із цісї важкої кризи. Питання, чи відвідає Гаммершилд Бізерту, залишилося відкрите, бо французи ставляться в даній ситуації неприхильно до відвідин будь-яких дипломатичних представників в оспорюваній території. Французи обстоюють, що їхня окупація міста Бізерти й навколишньої області є доконечна для безпеки їхньої бази в Бізерті і що вони виведуть з цісї області військо тільки тоді, як Тунісія дасть Франції всі потрібні ґарантії в цьому напрямку. Тунісія вимагає, щоб французи не тільки евакуювали місто Бізерту з околицею, але й віддали негайно Тунісії свою базу в Бізерті. З Тунісії Гаммершилд виїхав до Єгипту для відбуття розмов з Насcером, які були заплянувані вже давніше, без зв'язку з туніським конфліктом. Дипломатичні взаємини між Тунісією і Єгиптом, які були перервані в 1958 році внаслідок єгипетської підтримки для Саляга Бен Юссефа, опонента президента Бурґіби і претендента до влади в Тунісії, тепер видатно поправилися і Насcер наліслав навіть Бурґібі заяву солідарности Єгипту з Тунісією в її боротьбі з „французьким імперіялізмом". В міжчасі обидві сторони, і тунісці і французи обвинувачують себе взаємно не тільки в порушенні перемир'я і в підготовці до дальших воєнних дій, але й навіть у жорстокостях у відношенні до цивільного населення. Тунісія оскаржує Францію у брутальній поведінці з цивільним населенням міста Бізерти, яке внаслідок французької окупації позбавлене харчів і води, а французи обвинувачують Тунісію в ув'язнюванні і затримуванні в концентраційних таборах цивільних французів, що живуть у Тунісії. Зростають у Тунісії неприхильні настрою у відношенні до З'єдинених Держав Америки за те, що вони відмовилися підтримати туніські вимоги до Франції. Туніський амбасадор до ЗДА Габіб Бурґіба, юн., заявив навіть після відбуття конференції з державним секретарем Раском, що якщо Захід не допоможе сьогодні Тунісії в її конфлікті з Францією, то туніський уряд звернеться за допомогою до „іншого світу", під яким, Бурґіба позумів без ніякого сумніву Совєтський Союз й інші країни комуністичного бльоку. Водночас із цим амбасадор Бурґіба подав до відома, що туніські амбасади в різних країнах світу, в тому і в Москві одержали доручення приймати зголошення добровольців для оборони Тунісії перед французькою аґресією'. Бурґіба заявив ще, що тунісці дуже розчаровані, бо вони вважали ЗДА своїм найкращим приятелем і сподівалися, що вони підтримають беззастережно туніські вимоги до Франції. Один із представників державного департаменту ЗДА заявив, що американський уряд не плянує ніякої нової політики й обстоює виконання обидвома сторонами резолюції Ради Безпеки ОН з суботи 22 липня. В державному департаменті трактують ситуацію в Тунісії, як дуже погану і неприємну для ЗДА.

Арґентина дістає $204,500,000 позички

Вашинґтон. — З урядових кол повідомляють, що Арґентина має дістати $204.500,000 позички від ЗДА і від Міжнародного Банку Відбудови і Розвитку. Переговори в цій справі між представниками ЗДА і Світовим Банком та Арґентиною вже закінчені. Арґентинську делеґацію очолює арґентинський амбасадор Адалберт Кріґер Вазена. Вашинґтон погодився вислати окрему місію до Арґентини, щоб поширити арґентинську торгівлю з ЗДА. Ця місія має перевірити, чи можна дозволити на вивіз із Арґентини м'яса в пушках з огляду на те, що там панує недуга ніг і усної ями серед рогатої худоби. Від 1940 року Арґентина дістала від ЗДА $452,000,000 в формі позик від ЗДА і 1,800,000 в формі дарунків. Ці фонди були зужиті на розбудову промислу, залізниць, моренізацію машин та на будову електрівень і летовищ.

СССР хоче роззброїти Захід, а не себе, — заявляє Інституція Брукінґса

Вашінґтон. — Приватна організація, яка займається студіями політичних проблем, так звана Інституція Брукінґса заявляє, що СССР вже 15 років веде переговори про роззброєння великих держав світу, але в дійсності комуністи хотіли б, щоб роззброїлися західні демократичні держави, або щоб дійшло до такого роззброєневого порозуміння, згідно з яким не можна б було контролювати совєтської зброї. СССР досі не зрікся своєї вимоги, щоб він міг себе озброювати таємно, а Захід щоб дозволив себе роззброїти. Представник Інституції Брукінґса Бернард Дж. Бехгефер, який в роках 1946 до 1958 був урядовим фахівцем від розбброєневих проблем, заявляє, що представники ЗДА мусять завжди пам'ятати про цілі і пляни СССР: бути озброєними при одночасному роззброєнню західніх держав.

В Янґставн, Огайо, відбувся Український День

Янґставн, Огайо. — Вже 30-ий з черги Український День був зорганізований і переведений у цьому місці, цим разом місцевим Відділом Українського Конґресового Комітету Америки минулої неділі, 23-го липня. Імпреза відбулася на площі Берклі Вуд в пополудневих годинах та в приявності більшої кількости громадян. Програму започаткував молитвою всч. о. монсіньйор Адамяк, місцевий український католицький парох, а проводив нею адв. Петро Ґулик, представлений головою Комітету адв. Михайлом Юрчишиним. Посадник Янґставну Френк Р. Франко, що є довголітнім членом 230-го Відділу УНСоюзу, вітав гостей та говорив про великий вклад громадян українського роду в розбудову і розвиток міста і країни. Головну промову виголосив гол. предсідник УНСоюзу і касир УККомітету п. Йосип Лисогір, з'ясовуючи та підкреслюючи зусилля УККомітету в освідомлюванні американської публічної опінії щодо комуно-московської загрози для світу і його надбань, вказавши рівночасно на завдання і обов'язки українських громад і громадян у цих зусиллях. Інж. Євген Волошин, голова місцевого Комітету Пам'ятника Шевченкові, говорив про широкі пляни очолюваного ним Комітету відносно збірки фондів на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. Комітет вислав усім громадянам відповідні листи в цій справі і тепер кожну родину відвідають збірщики. У мистецькій частині програми виступали мандолінова оркестра СУМА під проводом п. Жмуркевича, чоловічий квартет під проводом П. Весоловського і дівоча танцювальна група СУМА. Закінчено імпрезу співом американського і українського національних гимнів.

● **Податковий уряд у Вашинґтоні** повідомляє, що він вже підготовляє нові податкові формуляри, на яких платники податків складатимуть податкові заяви за календарний рік 1961. — Мають бути два формуляри 1040 і 1040-А.

Айхман закінчив зізнавати — процес перервано на один тиждень

Єрусалим. — В понеділок, дня 24-го липня ц. р. закінчилося переслухання Адольфа Айхмана в справі ставлених йому закидів у масовій екстермінації жидів, яке тривало цілих 25 днів. Водночас із цим суд проголосив перервання процесу на один тиждень. Процес буде відновлений аж 2-го серпня ц. р. Підсумки відбутих переслухань будуть зроблені ізраїльськими суддями Айхмана і його німецьким оборонцем д-ром Сарваціюсом протягом трьох або чотирьох днів і тоді наступить остання фаза процесу — підготова до проголошення вироку. В останньому дні своїх зізнань Айхман твердив, що він ніколи не ненавидів жидів, що він не любив висилання жидів на знищення до таборів смерти і що його цілком не цікавила друкована антисемітська пропаґанда, яку він, мовляв, читав тільки для інформації. Торкалися його зізнання теж і справи ставлення Айхмана до справ релігії, зокрема випадку, коли він розлючений тим що його жінка читала Новий Завіт, вирвав їй Біблію з рук і подер. Айхман виправдувався, що він зробив це в пориві роз'ярення і що в кожної людини є моменти „найневідповідальнішої поведінки". Що ж до інших закидів, то Айхман далі обстоював свою невинність, заявляючи, що він тільки виконував накази своїх „зверхників".

Окружний Комітет Відділів УНС в Янґставні плянує поширення праці

Янґставн, Огайо. — Місцевий Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу заплянував цілий ряд акцій, що мають поширити його діяльність як в організаційній, так і культурній та громадській ділянках. Поширення діяльности Комітету і Відділів, що його творять, було предметом нарад, що відбулися минулої суботи, 22-го липня ввечері в Українському Народному Домі та в яких взяв участь головний предсідник УНС п. Йосип Лисогір. Нарадами, в яких взяли участь представники 119, 218, 230 і 348-го Відділів УНС, проводив голова Окружного Комітету п. Петро Ліщак. Й. Лисогір у своєму виступі дав загальний огляд стану і праці УНСоюзу в теперішніх літніх місяцях, зупиняючись зокрема на дитячих таборах, курсах українознавства та подібній активності на Союзівці. З'ясовуючи цілі і завдання та потреби і можливості УНС, звернув увагу на необхідність перевірки та збільшення суми забезпечення вибором додаткових грамот також тих, що вже є членами УНСоюзу, але забезпечені на нижчі суми. На закінчення промовець поділився своїми враженнями з минулорічних відвідин в Україні. В плянах поширення і пожвавлення своєї активности, Комітет рішив відбути в неділю 27-го серпня на площі Берклі Гров літній пікнік з відповідною програмою. На закінчення нарад голова Комітету закликав урядовців і членів Відділів до збільшеної праці і співпраці в організуванні нових членів та виконання своєї квоти в цьогорічній передконвенційній кампанії.

ПОХОРОН СЛ. П. Д-РА Л. О. ОРТИНСЬКОГО В ЧЕТВЕР, ПАНАХИДА В СЕРЕДУ

Ню Йорк. — Похорон сл. п. д-ра Любомира О. Ортинського, що помер нагло на серцеву атаку під час вакацій в Гантері, Н. Й., минулої суботи, 22-го липня, відбудеться в четвер, 27-го липня, о год. 9:30 рано з похоронного заведення Петра Яреми при Іст 7-ій вулиці до церкви св. Юра, де о год. 10-ій буде відправлена Служба Божа, й опісля на цвинтар „Гейтс оф Гевен" в Йонкерсі, Н. Й. В середу, 26-го липня, о год. 8-ій ввечері буде відправлена Панахида при відкритій домовині в похоронному заведенні Петра Яреми.

Касавубу закликає Катанґу взяти участь в праці конґолійського парляменту

Леопольдвіль, Конґо. — Президент Конґа Жозеф Касавубу звернувся з закликом до урядових чинників і послів провінції Катанґа, щоб вони післали своїх репрезентантів для участи в сесії конґолійського парляменту. Водночас із цим Касавубу звернувся з апелем до Антуана Гізенґи, голови лівого режиму в Стенлівіль, столиці Східньої Провінції, щоб він теж узяв участь в цій сесії. Гізенґа, що його режим визнаний Совєтським Союзом, післав тиждень тому до Леопольдвіль свою делеґацію, але сам туди не поїхав. Його ж прихильники повідомили тільки, що він хворий. Преліомінарні зустрічі послів відбуваються у приміщеннях Льованійського університету. В нарадах бере участь понад 200 сенаторів і послів. Їх охороняють з'єднання ОН в кількості 1.600 вояків.

Італійський прем'єр Фанфані має відвідати Совєтський Союз

Рим. — Прем'єр Італії Амінторе Фанфані прийняв запрошення совєтського уряду відбути відвідини в Совєтському Союзі в днях 2 до 5 серпня ц. р. і при тій нагоді зустрітися з совєтським прем'єром Нікітою Хрущовим. Супроваджатиме прем'єра в його поїздці до СССР міністер закордонних справ Антоніо Сеньї. В політичних колах сподіваються, що в розмові з Хрущовим Фанфані підтримає беззастережно позицію західніх держав у справі Берліну. Прийняття запрошення відвідати Совєтський Союз тягне за собою конечність запросити також Хрущова до Італії. Досі італійський уряд від виміни відвідинами стримувався з того огляду, що присутність совєтських провідників в Італії була б образливою для Ватикану.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** просить Конґрес призначити $10 мільйонів долярів на допомогу втікачам з-під комуністичної тиранії. Цей фонд є призначений на допомогу тим втікачам з-поза залізної заслони, які втікають на волю. Збільшене переслідування в комуністичних державах дозволяє передбачати, що число політичних втікачів від комуністичної тиранії буде зростати.

● **Підсекретар** в державному департаменті Честер Бовлес заявив, що він зовсім не думає залишати своє становище, як це дехто заявляв. Бовлес казав, що ЗДА знов будуть противитися тому, щоб комуністичний Китай був допущений до Об'єднаних Націй, але, здається, що цього року ЗДА будуть в меншості в цій справі.

● **Губернатор** нюйоркського стейту Нелсон А. Рокефеллер збудував вже собі в трьох своїх помешканнях у Вашинґтоні, Олбані і в домі в Покантіно Гіллс у Вестчестері протирадіяційні схоронища, і тепер ще наказав збудувати схоронище при ґубернаторському домі в Ню Йорку. Губернатор Рокефеллер закликає американців будувати протирадіяційні схоронища.

Молодь ТУСМ відбула зустріч

Еленвіл, Н. Й. — Минулої суботи і неділі, 22 і 23-го липня, заходами Осередку Діяльности Т-ва Української Студіюючої Молоді (ТУСМ) тут на оселі СУМА відбулася дводенна товариська зустріч тусмівців, що складалася з двох частин — ділової і розваговоі. В склад ділової частини входило три доповіді-студії на теми: „Московські впливи на університетах і коледжах в ЗДА" — доповідач Д. Грабовенська; „Завдання і цілі ТУСМ-у" — доповідач В. Ванчицький та „Визвольна боротьба і Росія" — доповідач інж. Б. Кульчицький. Розвагову частину зустрічі приготовили і виконали О. Рудакевич і члени Осередку Діяльности в Филаделфії: Б. Кульчицький, І. Чума, О. Ванчицька, В. Волощук, І. Рудакевич, В. Ванчицький. В зустрічі взяло участь коло 100 студентської молоді та понад сотню старшого громадянства і сумівської молоді.

У СВІТІ

● **Австралія й інші держави** Південно - Східньої Азії обмірковують плян південно східньо-азійського „спільного ринку", що в ньому Австралія мала б відігравати провідну ролю. З пропозицією створення такого ринку виступив Гонґ Конґ. Крім Австралії і Гонґ Конґу до цього спільного ринку мали б входити ще Японія, Нова Зеландія, Філіппіни, Маляї, Індонезія, Сінґапур та Сіям.

● **Іранський уряд** запротестував гостро проти совєтського втручання у внутрішні справи Ірану, зокрема проти поширюваних совєтським радіо закликів до повалення іранського державного ладу. У відповідь на цей протест іранський уряд одержав запевнення, що Совєтський Союз ставиться з найбільш дружніми інтенціями супроти Ірану і що Совєти не брали ніякої участи в антиурядових демонстраціях і заворушеннях. Водночас із цим совєтський амбасадор Пеґов „вияснив", присутність совєтського військовогчо аташе Григорія Кузьменка між демонстрантами тим, що він „попав" між них, як . . . обсерватор.

● **Прем'єр Ніґерії сер Абубакар** Тафава Балева, який прибув до Лондону по дорозі до ЗДА, заявив, що Ніґерія буде підтримувати Тунісію в її спорі з Францією.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Підсумки і дійсність

Центральне статистичне управління при Раді Міністрів СССР опублікувало 21-го і 22-го липня ц. р. „Підсумки виконання державного пляну народного господарства СССР за перше півріччя 1961 року", значить, третього року поточної семирічки. Як виходить із підкреслень в самому звідомленні і передових статтей з цього приводу, надрукованих у „Правді" й „Ізвєстіях", ця семилітка „добре крокує", виявляє нібито „могутній ріст" совєтської економіки і водночас із цим приносить „нові досягнення в розвитку економіки, підвищенні добробуту і культурного рівня життя народу".

Підкреслюючи успіхи, совєтські статистики потрапили заховати за ними загальну тенденцію цього розвитку, особливо в порівнянні з попередніми роками, виявляючи тільки такі недоліки, які вже ніяк не можна заперечити і на які треба відповідно „натиснути", щоб дану ділянку підтягти до бажаного рівня.

Попри цілий ряд даних про незаперечний ріст різних ділянок совєтської економіки, загальна тенденція її розвитку в порівнянні з попередніми двома роками вказує не на пожвавлення росту, а на його сповільнення і подекуди навіть різкий занепад. Так, наприклад, ріст продуктивности в промисловій продукції 1961-го року збільшився на 3.5%, в той час як у 1960-му він становив 6.4%, а в 1959-му році цілих 9%. Роздрібний продаж товарів збільшився також лише на 3.5%, хоч в 1959 і в 1960 рр. досяг 9% у порівнянні до попередніх років. Совєтська закордонна торгівля збільшилася цього року всього на 2%, в порівнянні до 1960-го року, коли було 6%, і до 1958-го р. з 8%. Запримічується у совєтській економіці вже деякі прояви інфляції. Зовсім мало, в порівнянні до підвищення продукції в різних ділянках, збільшилися заробітні платні, бо всього на 4%. В деяких ділянках промисловости і сільського господарства Совєтський Союз намагається перегнати Америку, але якщо ріст совєтської економіки йтиме далі таким сповільненим темпом, то ледве, чи удасться СССР за цією Америкою підбігати. В передовій статті „Правди" під бундючним наголовком „Добре крокує наша семирічка" недоліком економічного розвитку присвячено більше місця, як її досягненням. Там вирахувано цілі промислові області з недовиконанням плянами першого півріччя, між ними Донбас з його вугільною та металюргійною промисловістю, Дніпропетровщину й інші. У великій мірі недовиконано планові завдання у ділянці будівництва житлових домів, шкіл, шпиталів, дошкільних закладів і інших культурно - побутових об'єктів. Серйозні недоліки були в організації торгівлі і продукції товарів широкого вжитку, дуже погана була якість продукованих товарів та інше. Відставав у порівнянні до 1960 року Совєтський Союз у виробництві таких важливих сільськогосподарських машин, як трактори, плуги, зерночисні машини, у продукції м'яса, ковбас, мила, льняних тканин та інше.

Звичайним порядком речей, усі ці підсумки виконання державних плянів розвитку народного господарства СССР роблено й базовано на звітах підлеглих всесоюзному керівництву органів — республіканських, обласних і місцевих установ, підприємств і організацій. Значить, вони правдиві й точні постільки, поскільки були правдиві й докладні дані та звіти місцевих установ. Якщо ж взяти до уваги широку совєтську кампанію останнього часу, спрямовану проти фальшування господарських звідомлень і приписок до статистичних даних, особливо ж опублікованих зараз же на другий день після вищезгаданих підсумків дня 23-го липня ц. р. новий указ Президії Верховного Совєту СССР про суворі кари для тих, що фальшують господарські звідомлення, то великої ваги до опублікованих тепер Центральним статистичним управлінням „підсумків" прив'язувати не можна. Тим більше, що над ними попрацювали, без сумніву, вже центральні спеціялісти від препарування статистичних даних і від приписок до звідомлень.

Він добре виконував свої обов'язки

Несподівана смерть вирвала з наших рядів молодого, але вже заслуженого і надійного провідного громадянина та довголітнього співробітника „Свободи", сл. п. д-ра Любомира Ортинського. Про нього, як громадянина і діяча, скажуть інші своє слово. Для нас, Редакції „Свободи", він був передусім колегою - співробітником, був одним з-поміж нас, для яких журналістичні обов'язки є першою і основною службою нашій спільноті і нашому народові. Так її розцінював і професійний журналіст сл. п. Любомир Ортинський, і так поступав у своєму житті.

Із „Свободою" сл. п. Л. Ортинський, після кількох років доривочної співпраці, був зв'язаний обопільним домовленням від вересня 1955-го року, і від того часу навряд чи був такий місяць, а в більшості й тиждень, коли у „Свободі" не появилося б його статті, вістки чи інформації.

Для характеристики Покійного, як співробітника „Свободи", варто навести декілька з його листа із 10-го квітня 1956-го року, в якому він погоджувався на пропозицію перебрати головне заступництво „Свободи" на Німеччину, після смерти сл. п. д-ра Василя Бачинського, що виконував ту функцію знову ж таки від смерти сл. п. д-ра Степана Барана в 1953-му році. „Вашу пропозицію — писав тоді д-р Л. Ортинський з Мюнхену — перебрати після д-ра В. Бачинського функцію головного представника „Свободи" в Німеччині і виконувати зв'язані з цим обов'язки розцінюю як доказ великого довір'я і бажаю своїм малим вкладом причинитися до тієї ролі, яку виконує Ваша Редакція. Вважаю, що хтось і десь мусить стати понад еміграційною жабо - мишоквасією і давати український, а не якийсь -ізський погляд на біжучі справи... Буду також подавати періодично огляди про загальноукраїнське положення, керуючись щирим бажанням допомогти Вам у праці. Аж занадто добре знаю з практики двох газет, як то на віддаль важко виробити собі об'єктивний погляд на справи. Здаю собі справу з труднощів такого завдання..."

Газети не видають ані почесних дипломів, ані медаль, ані жадних інших видимих знаків і виявів признання за добре виконувані обов'язки. Ми не маємо також „пуліцерів" та подібних інших нагород чи відзначень. Але якщо б ми їх мали, то ім'я сл. п. д-ра Любомира Ортинського було б сьогодні напевно записане між тими, що їх заслужено одержали.

Після приїзду до цієї країни восени 1956-го року д-р Л. О. Ортинський не тільки не припинив співпраці зі „Свободою", але перебрав ще й нові обов'язки, акредитувавшись, як її репрезентант при Об'єднаних Націях в Ню Йорку. Три вичерпні статті про останню його участь в Колгейтській конференції в справах американської закордонної політики, надруковані впродовж минулого тижня, залишаться як тривкий пам'ятник його важкої і відповідальної журналістичної праці.

Він добре виконував свої обов'язки! В обставинах, у яких приходиться українським журналістам працювати, таке признання можна вважати за найвищу почесть. Нехай же воно буде записане й на вічну пам'ять нашого незабутнього колеги-співробітника д-ра Любомира Ортинського.

Смерть д-ра Ортинського — велика втрата для багатьох. Така вже наша доля, що часто, занадто часто втрачаємо діячів тоді, коли їх найбільше потрібно. Проте, в живій спільноті, якою ми є, місця не можуть залишатись порожніми, і замість тих, що відходять, приходять, бо мусять прийти, інші. Але ніщо вже не заступить цієї великої, найбільшої втрати для дружини і доні Покійного. Нехай же їхню скорботу злагіднить свідомість, що їм у їхньому горі сердечно співчуває велика громада, яка разом з ними жалує й глибоко відчуває втрату і разом з ними зберігатиме пам'ять про Покійного.

ТОТАЛЬНА ПОЛІТИЧНА ВІЙНА

Автор кількох гостро-актуальних книжок („Прийдешня поразка комунізму", „Зміст визволення", „Павутиння підривної роботи" і ін.), Джеймс Борнгем виступив у липневому числі вашингтонського журналу „Ордненс" з дуже цікавою статтею „Війна, до якої ми не готові".

Незадовго перед тим, як збройні відділи Об'єднаних Націй вислано до Конга, — пише Джеймс Борнгем, — один мій приятель з Пентагону показав мені дивовижне фото. Це було вантажне авто, переповнене ґанськими вояками, що вирушали в дорогу до Леопольдвілю. Вони стояли наструнко, а через плече в кожного з них звисав круглий дерев'яний щит, — отакий самий, які можна бачити в історичних музеях.

— Чого варта ця зброя в атомовій добі? — саркастично запитав мене приятель. Він був дуже здивований, коли я йому відповів:

— Найліпше те, що ми фактично маємо.

Досвід показав, що ґанські вояки завдяки цим примітивним щитам мали прекрасний захист від паличчя і каміння, що їх кидала збунтована юрба тубільців. Во в атомовій добі — каміння найчастіше уживана зброя, з поміччю якої виграно вже багато баталій.

Протягом останніх кількох років чимало було заворушень і заколотів на вулицях великих міст не-комуністичного світу: в Каракасі, Монтевідео, Лімі, Багдаді, Гавані, Кейп Тавні, Леопольдвілі, Альжирі, Сеулі, Анкарі, Токіо, Вієнтіяні і Сайґоні. Майже всі вони були скеровані проти політичних друзів З'єднинених Держав або проти прихильної до ЗДА політики. Заколотники відіграли рішальну ролю в повалені щонайменше сімох урядів: у Венесуелі, Іраку, на Кубі, в Південній Кореї, Туреччині, Японії, Ляосі. Всі ці уряди впали так, як би їх скинено модерною збройною силою.

Так само в наступному році чи може пізніше буде повалений скомунізований уряд Куби або вийдуть на сцену ворожі сили, щоб опанувати Центральну і Південну Америку. І так само в наступному році чи може пізніше некомуністичні режими мають скріпитися в Ляосі і Південному Вієтнамі або ворожі сили вийдуть на сцену, щоб цілковито перебрати в свої руки Південно - Східню Азію.

У таких операціях воднева бомба — ні до чого. Направду, обабіч залізної заслони численні військові стратеги прийшли до висновку, що розвиток зброї підлягає досі незнаному оригінальному законові: поза певною межею — що її вже переступила воднева бомба — чимраз більша потужність зброї дає щораз чимраз менше корисних шансів. Лише провокація з одного боку, ужита для того, щоб пустити в дію наймогутнішу в історії людства зброю, могла б викликати атаку із цією зброєю другої сторони. Якщо такі моторошні висновки правдиві, тоді світова, безмежна, всенищівна війна може вибухнути лише через помилку військового проводу або внаслідок випадкового виструлення ракети в сторону противника.

У практиці це виглядає як парадоксальний висновок із вище згаданого закону: чимраз могутніша зброя лежить без ужитку, а примітивна неіспинно і успішно діє на всіх континентах.

Фідель Кастро здобув Кубу легкою зброєю, мімеографом і переносним радіонадавчим апаратом. Зворохоблені маси Токіо, Сеулу і Анкари були озброєні нічим іншим, як п'ястуками, палицями, на яких вони підносили свої транспаренти, „котячими головами"; видираними з вуличного бруку, кийками, ножами та пістолями. В Конго людина вернулася до прадідівської добби, іржавого списа та — магічних слів - заклинань.

Якщо навіть котрась сторона має монополь, вона не кине водневої бомби, щоб придушити розпалених ненависттю тубільців на кордонах Камеруну чи запобігти зміні уряду в Параґваї. Від 1945 до 1950-го року Америка мала такий монополь в оперативній ядровій зброї. Але це були ті самі роки, протягом яких комуністи осягнули найбільших успіхів від 1917 року, захопивши Східню Европу з стома мільйонами мешканців і континентальний Китай із 600 мільйонами мешканців.

Щоб добитися цих величезних успіхів, комуністи вживали такої зброї: агітації, пропаганди, підривної роботи, економічних маніпуляцій, заворушень - заколотів, терору, диверсійної дипломатії і навіяльковських акцій. Послідовна політична війна, як її розуміють і ведуть наші вороги, це — не лише супердіяння, це — форма справжньої війни і, подібно до кожної форми, має за свою ціль здобуття влади. Об'єкти можуть бути грандіозні — держава, поділ її чи розклад; але мало — перебрання проводу в профспілці, спілці, здобування якогось законопроєкту в парламенті або саботаж на фабриці. Наш ворог прямує цим шляхом від 1903-го року, коли, створивши большевицьку фракцію, почав підготовлятися до опанування цілого світу.

Однак, якщо ви заявляєте, — пише Джеймс Борнгем, — що наша держава мусить всадати досить більше грошей в тотальну політичну війну, найкращо відповідь, на яку ви можете сподіватися, звичайно буває скептична усмішка.

Фактично ми вкладаємо декілька більйонів доларів щороку в немілітарні ділянки холодної війни, але й наша „закордонна допомога", і „Голос правди", і „культурна виміна", і навіть таємна діяльність нашої розвідки (СІА) — здебільша не є операціями політичної війни. Ми не думаємо про політичну війну як про війну в буквальному значенні цього слова.

Як багато чоловіків і жінок (жінки куди важливіші в „масових діях" на вулицях) підготовляємо ми для майбутніх місій серед людського натовпу в країнах, загрожених комунізмом? Чи масмо вже будь-кого? Як багато людей в наших урядових агенціях переступлювали історичні, психологічні й технічні проблеми зворохоблення маси, коли вона виходить на вулицю?

Направду, большевицький підхід до маси, заколотників і „командування вулицею" вартий якнайбільшої уваги. — закінчує свою статтю Джеймс Борнгем. — У програму сеої революційної партії Ленін включив ідеї Люї Бланкі, французького революціонера (1805 - 1881). Бланкі, який присвятив був своє життя революційній змові, вірив, що ключ до успішної революції — в створенні і в розвитку малих, рухливих, таємних „кадрів" організації. Ці кадри мали бути треновані в різного роду маніпуляціях з вуличним натовпом, використовуючи легку, імпровізовану зброю — паличчя та каміння — пристрипу для кожного.

У революції 1848 року поради й ідеї Бланкі застосовано в практиці. В 1870 році його „кадри" були тим рішальним інструментом, що повалив Третю Імперію і встановив Паризьку Комуну — першу в світі „пролетарську диктатуру". Його принципи діють і нині. Координовані операції під час недавніх заворушень у різних місцях світу і їх успіхи — продукти вишколених большевиками—необлянкістів.

В. С-ко

НІМЕЧЧИНА ЗГАДУЄ 20 ЛИПНЯ 1944

Мюнхен. Все нові документи про нещасливий замах на Гітлера появляються в пресі. Те, що сталося в головній кватирі німецької армії 20-го липня 1944 року, надовго лишиться в історії світу. Опозиція проти напівбожевільного „фюрера", який хотів вести війну аж „до останнього німецького солдата", хоч знав, що війна вже програна, ця опозиція прийшла до рішення: убити демагога і проголосити новий уряд на засадах християнської етики і демократії. Замах був підготований дуже вміло: штабовий офіцер граф Штавфенберг поклав бомбу великої сили в канцелярії, де знаходився Гітлер. Після вибуху змовники, видатні політики і військові — були переконані, що Гітлер вже не має на світі, і проголосили через радіо маніфест до народу. Але сталося „чудо": бомба лише контузила Гітлера. Його противників виарештувано і засуджено „народним трибуналом" на смерть. Між ними було 16 німецьких дипломатів на чолі з графом фон Шуленбургом.

На щастя, збереглися матеріяли слідства і судової розправи над членами таємної організації, що поставила собі завдання — усунути Гітлера і вернути Німеччину до цивілізованого життя. Ці документи кидають яскраве світло на мораль та політичні ідеї змовників і характеризуються словами закатованих нині Леся Українка з лектури у Гітлера.

В слідчих матеріялах Гестапа ствердженю, що змовники обох релігій — католицької і протестантської — ставили собі завдання: в основу державної політики покласти християнську мораль. Противники Гітлера хотіли забезпечити свободу для діяльности Церков, що їх режим нацизму переслідував. Слідчі матеріяли подають слова Герделера, що був наміченим на голову німецького уряду після усунення Гітлера:

„Церкви знов матимуть право діяти вільно, згідно з своїм визнанням. Вони будуть жити відокремлено від держави, бо Церкви тільки як самостійні організації і не втручаючись до політичної діяльности зможуть виконувати свої завдання".

Під час слідства виявилося, що учасники змови були пішучими противниками ідеології та програми нацистів. Підсудні, відповідаючи перед „народним трибуналом", казали, що вони проти режиму Гітлера, який перетворив Німеччину в поліційну державу. Граф Шуленбург обороняв ідею свободи в державі:

„Кожній особі і кожній організації має бути запевнена вільна сфера, в межах якої вони можуть діяти згідно з своєю совістю". Шуленбург заявив на процесі, що в режимі Гітлера його партійці не визнавали ніяких законів і діяли для своєї вигоди: кожний окружний начальник робив усе, що хотів, в надії, що старші „бонзи" покриють його злочини! Підсудні згадували таких „вождів III імперії", як Ґерінґ, Ґеббельс Лей, які використовували владу для власного збагачування. Про це була також заява в маніфесті, що був висланий через радіо від імени запроєктованого уряду Німеччини, на чолі з Герделером:

„Люди на високих становищах, на чолі з маршалом Ґерінґом безсоромно збагачуються державним коштом або коштом людей, від яких вони ці кошти видерли".

Найбільше обурення слідчих викликали протести учасників змови проти переслідування жидів. Цитуючє слова з маніфесту змовників, слідчі додають свої заввги:

„Хто вірить, що він може збагатитися жидівським майном, мусить знати, що це ганьба для кожного німця простягати руки до чужої власности. З грабіжниками і гієнами між Богом створеними людьми німецький нарід поправді не має нічого спільного". До цього слідчі дали примітку, мовляв, змовники проти Гітлера відважилися назвати німців - нацистів гієнами й розбійниками, коли, мовляв, це має відноситися до жидів...

Сімнадцять років минуло від часу невдалого замаху на Гітлера. В Західній Німеччині згадують з пошаною імена мучеників, що віддали своє життя в боротьбі за законність, людяність, право та справедливість. Інакше в совєтській зоні Німеччини, де панує комісар Москви Ульбріхт. Там називають учасників замаху „агентами капіталізму", які, мовляв, своїм замахом на Гітлера хотіли недопустити до перемоги комунізму в Німеччині...

П. А.

МІЛЛЕР КРИТИКУЄ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ

Гренд Рейдс, Мишиген. — Новий голова Республіканського Крайового Комітету конгресмен із горішньої частини нюйоркського стейту Вілліям Я. Міллер заявив на пресовій конференції, що ще „ніколи не бачив такого нездібного здійснювання" закордонної політики, як це робить президент Кенеді. Конгресмен Міллер сказав: „Кожний день приносить нову кризу, і кожна криза має таку розв'язку, що з неї виникає нова криза". На думку конгресмена Міллера закордонна політика Кенеді „не має того спокійного довір'я", яке було під час урядування президента Айзенгавера. Республіканці будуть підтримувати сильне і рішуче становище Президента в берлінській кризі. Але, на думку Міллера, Кеннеді зле зробив, що дозволив Хрущову заговорити про берлінську кризу, замість того, щоб самому піти зустрічі з Хрущовим повідомити про це американський нарід.

40 РОКІВ ТОМУ

Цієї осени мине 40 років від часу заснування українського університету в Львові. Це була знаменна подія, без прецеденсу в історії інших народів — таємний університет, переслідуваний чужою, окупаційною владою.

Після закінчення першої світової війни та визвольних змагань наша молодь верналася з різних фронтів і заміняла кріса на книжку, щоб продовжувати свої незакінчені студії.

Одначе зустрілася вона з великою несподіванкою, з нечуваним доти законом, що унеможливлював її студії в державному університеті у Львові. Ректор польського університету заявив делегації нашої молоді, що хто хоче студіювати, той мусить представити посвідку про відбуття військової служби в польській армії... Коли ж делегати виступили з своїми слушними домаганнями, він цинічно заявив: „Треба було виграти війну, щоб ставити такі домагання!"

Перед нашою молоддю не залишалося нічого іншого, як закласти свій власний університет і свою політехніку.

Український приватний університет і політехніка, званий „таємним", бо за ними усе весь час стежила польська поліція, тероризуючи професорський склад, арештуючи маласов студентів, розганяючи виклади, конфіскуючи записки й навіть книжки, позичені в бібліотеках — тривали від осени 1921 до кінця червня 1925-го року.

Найбільше число студентів було в академічному році 1922 - 23, — понад 2.000, а разом усіх студентів українських високих шкіл у Львові було коло 4.000.

Найбільш численний був філософічний відділ, далі правничий і медичний відділи. І в університеті і на політехніці викладали найкращі наукові сили. Деякі закордонні університети, головно чеські, австрійські та німецькі, признавали студії відбуті в українському університеті і тому багато наших студентів, вислухавши кілька семестрів у Львові, виїжджали закордон, щоб закінчувати свої студії у Празі, Відні чи Данцігу.

Першим ректором українського університету в Львові був д-р Василь Щурат, другим д-р Мариян Панчишин, третім д-р О. Давидяк — усі покійні. З професорів варто згадати таких визначних учених, як Леонід Білецький, Кирило Студинський, Іларіон Свєнціцький, Ф. Колесса, Мирон Кордуба, Іван Крип'якевич, Степан Балей, Юрій Полянський, Іван Раковський, Микола Чубатий, Михайло Галущинський, Іван Брик і ін. Викладали також учені з московфільського табору, як д-р Мар'ян Глушкевич і доц. А. Генсьорський.

Українська Крайова Студентська Рада несла весь тягар організації та фінансування українських високих шкіл у Львові. Це був — направду великий подвиг у тих невідрадних часах.

Про цей незвичайно цікавий розділ нашої новітньої історії маємо солідно написану книжку ред. Василя Мудрого — „Боротьба за огнище української культури у Львові" (доведена тільки до кінця 1923 р.) і повість Ю. Крука - Мазепинця „Дурні діти". Перша книжка, вичерпана, а це було б дуже добре, якби шан. автор її перевидав, довівши до кінця існування УВШ, тобто до кінця червня 1925-го року.

40-ліття заснування у Львові українського університету варто відзначити зустріччю колишніх професорів і студентів разом з теперішніми професорами та студентами американських і канадійських високих шкіл. Найкраще було б, якби СУСТА (Союз Українських Студентських Товариств Америки) улаштувала цієї осени в Ню Йорку свою чергову Високошкільну Конференцію, присвячену 40-літтю українського університету у Львові.

Іван Савич

Іван Ставничий

У ПОКЛОНІ ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

(Дітройтська Театральна Група на сцені в Клівленді)

(2)

Після перерви — театральна вистава „Одержимої", драматичної поеми в 4-ох сценах: Пустеля над Гадаринським озером, Гетсиманський сад, Голгота та Майдан в Єрусалимі. Режисерка — драматична артистка — Катря Бранка - Кривуцька.

Свою фахову театральну освіту п-і Бранка - Кривуцька одержала в Художньо-Театральному інституті ім. М. Лисенка в Києві. Потім в Україні працювала в різних театрах, а у ЗДА від 1950 року виступає в Дітройті на академіях, концертах і виставах як рецитаторка, режисерка і авторка літературних монтажів; врешті виконує окремі драматичні ролі.

П-і Катря Кривуцька почала працювати у 1951 році, як провідниця Театральної Студії при Осередку СУМА ім. гетьмана Пилипа Орлика в Дітройті, поставивши кілька уривків з „Гайдамак" Т. Шевченка і з „Лісової пісні" та з „Іфігенії в Тавриді" Лесі Українки. Під кінець 1952-го року працювала в Жіночій Гетьманській Організації ім. св. Ольги і вивела монтаж п. з. „Княгиня Ольга". В березні 1953-го року під фірмою Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Дітройті, при співучасті 37-го Відділу СУА взяла участь зі своїм театральним ансамблем у вечорі, присвяченому творчості Лесі Українки. В лютім 1959-го року опрацювала за творами Т. Шевченка, Ів. Франка, Лесі Українки, Б. Лепкого, Олени Теліги та Карпенка Карого літературно-мистецький монтаж „Де не лилися сльози жіночі?", виведений на Святі Героїнь. Як дійові особи виступали тоді: авторка монтажу п-і Кривуцька, п-і А. Легета (княгиня Ярослава), п-на Х. Гордівна (Маруся Богуславка), п-і А. Прийма (мати українка), п-на Г. Юрківна (Ольга Басарабова) і п-на Т. Карпівна (Олена Теліга).

В березні 1959-го року взяла п-і Кривуцька участь у Шевченківськім Святі, влаштованім заходами Федерації Американських Українців Дітройті, де з майстерністю продеклямувала безсмертне „Посланіє" і вивела власний монтаж поеми „Гайдамаки", даючи нову форму показу героїв цього твору. Взяли участь у цім мистецькім монтажі: п-і Олександра Ковальська (перше слово), п-і В. Колосюк (друге слово), п. Микола Григорчук (третє слово), п-і В. Биковець (Оксана), п. А.Марцинів (Ярема), і п-і К. Кривуцька (ярмаркова, крім того в її руках спочивала загальна режисура). В Мазепинському Вечорі, що його в 1959 р. влаштував Літературно - Мистецький Клюб у Дітройті, очарувала вона усіх своїм виступом п-і Кривуцька. в монтажі уривків із поеми В. Сосюри „Мазепа".

В Листопадовім Святі в Дітройті 1959-го р. виступила п-і Кривуцька з рецитацією „Тучі" Черемшини, а в жовтні 1960-го року під фірмою 56-го Відділу СУА опрацювала сценічну картину „Свято обжинок", щоб познайомити виховану вже на американській землі українську молодь із скарбами наших народних звичаїв.

Як видно з цього, в особі п-і Кривуцької маємо гідну продовжувачку великих традицій українського театрального мистецтва, в зеніті якого станув по цей бік залізної завіси — можна сказати — ґеніяльний Володимир Трач Влавацький.

Отже, знайшлася в Дітройті людина, яка нишком, без зайвої реклами, творить велику роботу, потрапивши згуртувати біля себе громаду університетської та середньошкільної молоді. Серед цих студентів і студенток є багато здібних, охочих працювати в ділянці театрального мистецтва. В цьому середовищі мило нашій артистці проґортати свої вмілості. Театральний Гурток під проводом Катрі Кривуцької — це не тільки членки 56-го Відділу СУА та їхні чоловіки, але також їхні дочки й сини.

Артистка Кривуцька поставила собі за мету: розкрити драматичну творчість Лесі Українки для ширших кіл української громади. А та творчість, прихована глибоко не раз символікою для призору перед тодішнім царським урядом, начинена високою ідейністю. Молодь Лесину творчість аналізує і відтворює тим раднше, що має в особі артистки Кривуцької талановиту інтерпретаторку й пояснювачку.

Отож, коли Комітет Побудови Пам'ятника Лесі Українці в Клівленді звернувся кілька місяців тому до голови 56-го Відділу СУА п-і Антонії Крохмалюкової в Дітройті з запрошенням, щоб Драматичний Гурток під орудою п-і Кривуцької приїхав до Клівленду з виставою, прийшла відповідь: Приїжджаємо з „Одержимою".

До написання „Одержимої" спонукали Лесю Українку її особисті моменти, коли то вона протягом двох місяців у Мінську, на Білорусі, днями й ночами доглядала смертельно - хворого свого друга С. Мержинського. Важкі переживання надхнули Лесю Українку скомпонувати впродовж однієї ночі 15-го літого 1901-го року п'єсу про велику трагічну любов „одержимої" духом, чи пак опанованої душевною хворобою, з цілковито розбитим серцем дівчини Мірі́ям до Месії.

Жанр для цієї першої своєї драматичної поеми взяла Леся Українка з т. зв. „маєстету режиму „гефрайтера" — улюблених французьких поетів Віктора Гюго і Альфреда Мюссе. Це є трагізм, бо сама авторка висловилася, що „трагізм поглиблює, дає зміст життю". Тема твору віднеситься до часів євангельського, земного життя Ісуса Христа. Ідея твору заснована на словах його героїні Мірям до Месії Христа:

Я вірю, що Ти — світло!
І такого
Ця темрява до себе не приймає?..
Я вірю, що Ти — слово!
І такого
Отой глухорожденний люд не чує?..

Українці Аргентини в поклоні Кобзареві України

Українці в Буенос Айресі добре підготовилися до відзначення 100-роковин від смерти Т. Шевченка. Завершенням цього була Святочна Ювілейна Академія, влаштована всіма українськими організаціями на чолі з Українською Центральною Репрезентацією 14-го травня в одному із кращих театрів Буенос Айресу. Слід зазначити, що в цьому самому театрі з величезним успіхом виступав Український Національний Хор О. Кошиця.

2,000 місць були цілковито заповнені, аргентинськими гістьми, представниками поневолених большевиками народів та нашою громадою.

В Академії взяла участь симфонічна оркестра Аргентинської державної радіовисильні в повному складі, 68 оркестрантів, український національний хор — 65 співаків, зорганізований Центр. Репрезентацією; хором і оркестрою диригував маестро проф. А. Копитович, із походження хорват, який провадив підготовчу працю з хистом, мистецьким захопленням і любов'ю.

Він сам приготовив вдало оркестровку до „Заповіту" і українського гимну „Ще не вмерла Україна". Хор з оркестрою проспівав із успіхом „Заповіт" та могутню кантату М. Лисенка і на закінчення „Ще не вмерла Україна". Мабуть, ще ніколи не звучав наш гимн так величаво і бадьоро, як цього разу.

Сама оркестра під дириґентурою маестра проф. А. Копитовича виконала аргентинський гимн напочатку та увертюру М. Лисенка до опери „Т. Бульба". Сам хор співав із чуттям і до глибини душі зворушили присутніх, такі пісні: М. Волошина „Чого мені тяжко" та Роздольського „Сонце заходить".

Академію відкрив і привітав всіх представників і гостей голова У. Ц. Р. д-р В. Іваницький. Його промову як і слідуючу проф. Католицького університету д-ра А. Батістесса, широко коментувала місцева аргентинська преса. Доповідь українською мовою виголосив відомий український науковець проф. Е. Онацький. Із драматизмом прорецитував Шевченкове „Послання" д-р Ів. Іваницький, режисер і фільмовий продуцент в Аргентині. Він загіпнотизував публіку і здавалося б, що дух Шевченка кличе до нас: „Любітеся, брататеся".

Із сольовим співом виступила П. В. Козуськина, яка в добрій інтерпретації відспівала пісні „На городі коло броду" і „Чого мені чорні брови". В. Трофимів (баритон) відспівав „Ой Дніпре", П. Г. Андрадіє співачка місцевої опери, відспівала „Ой одна я, одна" і „І багатая" М. Лисенка.

Академія знайшла широкий відгомін в аргентинській пресі, і серед інших національних скупчень, які надіслали до Святочного Комітету телеграми і листи із гратуляціями. Для української громади Академія була великим підйомом.

Аргентинський письменник директор зв'язків Американського Інституту Культури в Буенос Айресі, д-р Хорхе Марцароллі Агіляр, прислав до голови У. Ц. Р. довшого листа, в якому виявив захоплення Ювілейною Шевченківською Академією, де він, як писав, „пережив години чудових емоцій. Хор із оркестрою, сольоспіви і промови, витворили чудову китицю квітів на пошану поета. Я зворушений бачити таку спільноту, як українська, що, залишаючи позаду всі політичні болі і турботи, вшановує таким чином поета, це значить — вшановує свободу, бо поетів ніколи не можна закути в кайдани.

Хай Господь Бог поблагословить Вашу далеку Батьківщину і допоможе її синам, що в цій моїй Аргентині мріють про неї, і хочуть її бачити великою і вільною, а ми, аргентинці, почуваємо себе вашими братами".

Ці слова великого аргентинця можуть потішити нас, що українська справа знаходить щораз то більше зрозуміння і здобуває нових приятелів серед культурних людей вільного світу.

Сьогодні в ЗДА живуть сотні українців, які ще недавно жили в Аргентині, працювали на громадсько - суспільному відтинку, а переїхавши на новий континент, включились в працю у всіх секторах українського життя, а деякі навіть занимають чолові місця. Вірю, що, прочитавши ці рядки, радітимуть успіхами українців в Аргентині, серед яких жили і працювали.

М. Бурчак

100-річчя смерти Т. Шевченка в Ансонії, Конн.

Шевченківський концерт в Ансонії відбувся 18-го червня в залі товариства св. Петра і Павла, так званій Ліберті Голл, при співучасті місцевих організацій. Програму виповнив церковний хор під умілою дириґентурою п. Івана Шуплата, який, крім американського й українського гимнів та „Заповіту" відспівав ще по мистецьки „Думи мої", „Садок вишневий", „Заповіт", „Ой, гай мати", „Ой з-за гори кам'яної" та „Ой у саду".

Святочну промову українською мовою виголосив проф. Іван Голембіовський, а англійською п. І. Шпак. Збірну діточу декламацію: „Поклін Тобі, Тарасе" виконали С. Бреня, П. Колтко, П. Бінковський і Є. Струмило. Фортепіянові соля: „Реве та стогне" і в'язанку українських народних пісень відіграв М. Домарецький, а пані Кароліна Веселкович „Місячну сонату" і „Тужливу пісню". Пані Є. Войціховська задеклямувала „Розриту могилу", а п. В. Пепюк уривки з „Гайдамаків".

Організацією концерту та мистецьким оформленням займався Комітет у складі: п. Іван Шуплат, керівник хору, Марія Глява, Юрій Бінковський, Іван Шпак, Естер Глява, Василь Шурай і Павло Дріпчак, які вклали багато труду в ту гарну і вдалу імпрезу.

Зазначити треба, що Ансонія є одним з найдавніших осередків нашої еміграції в Америці, головно з Лемківщини. Їхні діти, деякі роджені вже в третьому поколінні в Америці, брали активну участь в концерті, як виконавці декламацій та фортепіянової гри. Велика кількість присутніх на концерті свідчить про свідомість і прив'язання до свого народу.

Р. М.

Шевченківське свято в Сан Павльо

З запізненням, але з успіхом, відзначила українська еміграція сторічний ювілей смерти українського генія Т. Шевченка. В день 25-го червня ц. р. у великій залі Колеґіі св. Бенедикта, зібралися не тільки українці міста Сан Павльо та далеких околиць, але прийшли також представники інших національностей. Ювілейне свято відкрив мішаний хор співом бразилійського національного гимну і також „Заповіту" нашого безсмертного Кобзаря.

В промовах приймали участь деякі члени Організаційного Комітету, а також віцегубернатор провінції Сан Павльо та посол д-р Модесто Джіґліелті.

Художня частина вечора складалась з деклямацій молоді дошкільного та шкільного віку.

З успіхом пройшов концерт українських народних пісень та дуетів із українських опер у виконанні фахівців сцени пані Лідії Залицької, п. Є. Ільсевського і п. А. Петренко.

Особливо відзначалась своїм голосом меццо - сопрано п. Лідії Залицька, яка виконала „Нащо мені чорні брови" та „Чого мені тяжко, чого мені нудно" на слова Т. Шевченка.

Варто сказати, що пані Л. Залицька приїздить на поселення до ЗДА, і українська еміграція Америки буде мати можливість послухати рідну пісню у мистецькому виконанні.

М. З.

Українці на зібранню поневолених націй в Бостоні

Зініціятиви Міжнародного Інституту в Бостоні 16-го липня відбулися збори, присвячені поневоленим націям. Головною акцією був промовець Герберт Филбрик, який свого часу здемаскував комуністичну шпигунську сітку, і описав це в книжці „Я провадив три життя".

Виступ представника українців, голови місцевого Відділу УККА п. Ореста Щедлюка, відзначався знаменитою ораторською формою, конкретним змістом, та віддавністю справі визволення уярмлених націй. Публіці було відомо, що українці не одобрювали участі і виступу на цьому зібранню представника російського НТС. Становище українців публіка вповні одобрила, як п. Щедлюк вказав, що мине с проти визволення росіян з-під власної комуністичної тиранії, але ми є проти тих, які хочуть звівечити суть релігіїзації про поневолені нації. Цей виступ публіка прийняла щедрими оплесками.

Слід завважити, що Бостонська численна громада повинна конкретно підкреплювати свого представника більшою присутністю на так важливих для нашої справи міжнародних зібраннях.

В. Б.

Короткі вістки

● Рішенням французького Національного Зібрання, проти якого запротестували тільки комуністичні посли, Західня Німеччина одержить назад реквізовані німецькі амбасади в Парижі, сконфісковану французьким урядом після закінчення другої світової війни. Ця палата, збудована ще в 1714 році, відома в Парижі під назвою Готель де Богарне і в ній містилася німецька амбасада від 1871 року. Відділення Франції цього будинку Західній Німеччині трактують, як жест солідарности між двома країнами.

● Італійські сенатори з Південного Тиролю або Альто Адідже, члени урядової християнсько-демократичної партії звернулися до уряду окремою резолюцією, щоб він з відповідною твердістю зліквідував терроризм німецькомовних націоналістів у цій країні.

● Летунські лінії повідомили, що з днем 1-го листопада цього року збільшать ціну за подорож до Европи і назад на 5 відсотків дотеперішніх цін. Це зроблено з огляду на збільшення коштів утримування летунських ліній.

Бруклин-Північ жертвує на пам'ятник Т. Шевченкові

Наша громада в північному Брукліні не велика. Людей до громадської праці не багато. Та при добрій волі до цього часу ми зібрали на пам'ятник понад $2,200. Найкращим збірщиком показався п. Іван Бішко, який зібрав $795.00. Збірку переводить Управа Центрального Комітету, Відділ УККА. Є повна надія, що ми виконаємо свою квоту.

На згадану повище суму зложили датки такі жертводавці: Український Національний Дім $250, Товариство Б. Хмельницького, Відділ 158 УНС $200, Иосиф Лисогір, гол. предсідник УНСоюза $200, Іван Бішко $100, д-р Л. М. Зарицький $100, Тов. Запорозька Січ, Відділ 325 УНС $100, Союз Українок $100, Володимир Клавсник $100, Тов. Українські Козаки, Відділ 82 УНС $75; Рудольф Посікіра $30; по $25: Братство св. Димитрія, Відділ 32 Провидіння, Ол. Матейко, Антон Стецура, Юліян Павчак, СУМ, Б. Комітет, Іван Сенько; по $20: Іван Макар, Василь Цюпа.

Дальші жертви були по $10, 5, 4, 2 і одному долярові.

Тепер під час вакаційного сезону тяжче переводити збірку, а ми певні того, що в нашій громаді не буде ані одної душі української, яка б не спричинилася до здвигнення пам'ятника великому синові України, борцеві за волю поневолених у всьому світі і борцеві за освободження з-під польського та російського ярма українського народу.

А тепер до Вас, шановні громадяни, браття і сестри та й школярики: Ми всі радіємо, що поміж пам'ятниками Вашинґтона і Лінкольна стане пам'ятник Шевченка, та щоб він був великий та гарний, на це треба багато грошей. Хто їх нам дасть? Ми самі мусимо дати! Ану, до праці всі, і старий і малий, щоб якнайскорше зложити потрібні фонди та щоби діждатись тої щасливої хвилини, коли прийде відслонення пам'ятника у Вашинґтоні, а на ньому напис Тарасе, це український нарід у вільному краї шанує тебе та своїми щирими лептами складає Тобі поклін та пошану. Щастя Боже, та до побачення у Вашинґтоні на відслоненні пам'ятника Т. Шевченкові!

Юліян Павчак

Українська мистецька виставка в Омага

В Омага, Небраска, Об'єднаний Комітет, Українсько-Американська Католицька Громада, Тов. Карпати, Відділ 356 УНСоюзу, Відділ ООЧСУ, Осередок СУМА, Відділ Провидіння влаштували Мистецьку Виставку, в Сити Авдиторії. В великій залі міста Омага, перший раз улаштовано Українську Виставку, на запрошення організації Лідвест Гом Форнишінґ Експозішен, Ворлд Тред Феєр. І інші національності брали участь у виставці.

Виставкою керував спеціяльний комітет, обраний представниками даних організацій: о. парох Ярослав Свищук, п. Олекса Продивус, п-ні Стефанія Воробець, виставка була від 2-го травня до 7-го травня 1961 р. Святочне відкриття виставки відбулося 2-го травня. Виставку відкрив мейор міста Омага Розенблад Жан при участі керівників виставки, та дівчат в національних строях від українців: Оксана Воробець, та від литовців.

Перший раз замаяв український прапор направо від американського прапору в новій залі Сити Авдиторії в Омага. Виставку прибрано експонатами від пань Стефанії Воробець, Луції Яськів, Ярослави Продивус, Стефанії Акулової, Марії Семачин і Анни Гошуляк. З ентузіязмом американці оглядали українські вишивки, різьблені писанки та гарно написані пані Л. Яськів, яка не жалувала ні часу ні труду, а написала багато писанок, які роздано американським визначним гостям. На виставці були твори Шевченка, книжки в англійській мові про Шевченка, та українське мистецтво. Інформації давали наші пані, і сумівці в національних строях. Про українську виставку висвітлювано в телевізії та була знимка в Ворд Гер і стаття про українську виставку. Тисячі народу відвідали виставку та діставали бюлетень про Україну. Щирі ґратуляції телефонічно та витинки з газети з знимкою присилають американці до Комітету виставки, та бажали б купувати українські експонати.

Українська Американська Католицька Громада в Омага, не встає в своїй праці. 11-го травня улаштовано Свято Матері гарним концертом під диригентурою п-ні Стефанії Акулової. Святочне відкриття Осередку СУМА. Молоді Сумівці і Сумівки в одностроях співали сумівські пісні та збірні деклямації виголошували в честь Матері. Щира подяка проводові СУМ, а іменно організаційному реф. Андрієві Семачин за виховну працю в СУМ-і, хай буде заохотою всіх дітей стати в ряди юного СУМ-а. Доповідь виголосив М. Воробець, й відчитав листа з голови. Управи СУМА про затвердження нашого осередку СУМА в Омага, Небраска. Голова СУМА Мирослав Івасик щиро подякував родичам за співпрацю в творенні Мандолінової Оркестри.

Свято Героїв в Зелені Свята відбулося заходом української Американської Католицької Громади, о. Ярослав Свищук відслужив Богослуження і Панахиду за полеглих героїв за Волю України. 28-го травня Управа Тов. Карпати, Відділ 356 УНСоюзу, замовив Службу Божу, яку відправив о. парох Ярослав Свищук за бл. п. голову УНСоюзу Дмитра Галичина. Всі члени Тов. Карпати брали участь, засилаючи молитви за душу покійного. Наш Відділ 356 Тов. Карпати не може забути за найдорожчого організатора, який розбудував УНСоюз та організував нові Відділи, своїм батьківським словом здобував тисячі членів для УНСоюзу. Ми втратили великого провідника, але він залишив за собою невмирущу славу для українців. Хай Вічна Пам'ять про Дмитра Галичина ніколи не буде забута серед вірних синів і дочок України, на вільній землі Вашинґтона.

28 травня о годині 5 по пол. в залі церковній влаштовано Академію, присвячену Героям за Волю України. Американський гимн відграли п. Дмитро Грисьо на скрипці, і на акордеоні п. Юліян Клачинський. Святочну Академію відкрив голова Української Американської Католицької Громади Олекса Продивус. Реферат відчитав п. М. Воробець під заголовком „Вони впали — щоб жив народ!" Зворушливим рефератом викликав всьози на очах присутніх на залі. За чотирьох провідних героїв, і тих безіменних і тих по тюрмах і на засланні, які віддали своє життя за Волю.

Деклямацію виголосив п. М. Гошуляк під заголовком „Поклін Героям" та з патріотизмом споминав всіх героїв, що чесно шлях тернистий пройшли та прапор високо несли. П-ні Марія Клачинська віддеклямувала деклямацію „Поклін героїням". Хор відспівав „Ви жертвою", і „Чорна рілля". Тріо пань. С. Воробець, Е. Грисьова, М. Клачинська, відспівали „За Україну" і „Збудись, могутня Україно". Наш славний теноровий соліст п. Теодор Ткачишин відспівав „Ой вербо, вербо". Хор СУМА відспівав „Лента за лентою", УПА пісню, і „Ой Морозе, Морозеньку". Гарно віддеклямувала Зірка Ґошуляк деклямацію „Українка", та Олесь Продивус віддеклямував „Українець". Хай ростуть молоді на потіху своїм Батькам, а Україні на славу. На закінчення відспівано український гимн. Голова О. Продивус закрив свято, щиро подякував всім присутнім за таку численну участь.

М. В.

80-ліття життя й подружжя дир. М. Губчака

В дні 11 липня б. р. директор тернопільської гімназії Мих. Губчак відзначав 50-ліття свого весілля, а заразом теж і 80-ліття життя.

Мих. Губчак родився 2 грудня 1880 року в Смолянці коло Тернополя в сім'ї незаможнього селянина, хоч по переказам родинної таблиці рід Губчаків був впродовж століт роком священика, але при кінці 18 ст. граф Барановський, що визначався незвичайною жорстокістю і люто побивав селян, змусив синів священика працювати на панщині, й так склалося, що вони ставши селянами - кріпаками стали теж найбіднішими в селі, бо власного поля — як інші селяни — не мали.

Тож і Михайло Губчак, на якого здібностях пізнався місцевий парох о. Сироїчковський і заохотив до науки, мусів сам, заробляючи лекціями, пробиватися через життя, щоб здобути вищу освіту. Закінчивши гімназію в Тернополі, студіював на філос. факультеті у Львові і став учителем клясичних мов в гімназії в Коломиї, а опісля в Тернополі. В часі світової війни відбув службу в австрійській армії на італійськім фронті, а з проголошенням Незалежности став сотником в УГА і з нею перебув на Україні тяжкі часи, коли захорував на тиф і чудом вернувся до дому.

За польської займанщини знову учителював в тернопільській гімназії, а після смерти дир. Левицького став її директором аж до часу її розв'язання польською владою під час горезвісної пацифікації 1930 р. Перенесений на службу до корінної Польщі (Пьотркуф і Ловіч) учителював там до розпаду Польщі, коли то на короткий час знову вернувся до рідного Тернополя.

На еміґрації в Німеччині учителював в таборових гімназіях в Міттертайху і Мюнхені, а від 1949 проживає з рідною в Шикаґо. Одружений з Оленою з Яновичів дир. Мих Губчак має трьох синів: Осипа, Володимира й Миколу Осип, співпрацівник „Батьківщини" в Торонті, а Микола співредактор „Українського життя" в Шикаґо. Кінчаючи 80 літ життя, дир. Мих. Губчак втішається ще доброю пам'яттю й здоров'ям і цікавиться громадянськими справами і останньо написав історію тернопільської гімназії, поміщену в тернопільськім збірнику, п. з. „Шляхами золотого Поділля"

Дир. Мих. Губчак працював теж й на громадському полі й був головою Сирітського Захисту ім. князя Островзького в Тернополі, а також головою Бесіди й першим директором приватної дівочої гімназії УПТ. Як добрий промовець виступав на різних громадських імпрезах. В цій праці дир. Губчак відзначався рідкою прикметою характеру: не ганятися за почестями, але й не відмовлятися, коли обов'язок кличе в трудну хвилину. Провід тернопільської гімназії обійняв він в трудних обставинах: польонізаційний натиск згори й пробудження націоналізму серед молоді, але і в тих обставинах дир. Губчак зумів поставити гімназію на високому рівні, яка стала притягаючим осередком не лиш для молоді з цілого Поділля й опісля тернопільська гімназія співпрацювала з українськими приватними гімназіями в Чорткові й Золочеві, але теж й полудневої Волині. в нижчих клясах гімназії волиняки творили майже третину складу учнів. Також до гімназії ходили учні римо-католицького обряду. В цей спосіб гімназія об'єднала учнів трьох віроісповідань, оформила новий тип українця, що національною свідомістю стоїть понад віроісповідними й провінціяльними поділами в цей спосіб протиставилися польонізаційним заходам. Це, й власне, як теж протипольські виступи молоді, були причиною розв'язання гімназії польською владою, яка дир. Губчака покарала перенесенням в корінні польські землі.

Людина чистого характеру дир. Мих. Губчак ніколи не мав особистих ворогів і все з'єднував собі тих, з ким мав нагоду стрінутися. Тому теж у 80 річницю його життя й 50 річницю подружжя на адресу скромного ювілята від його численних знайомих й учеників — розсіяних по цілому світі, надійшли сердечні побажання й привіти.

Н. Н.

Астронавт „Гас" Ґріссом із своєю кабіною „Дзвін Свободи 7", що її не повелося виловити після її успішного лету в космічні простори.

Айзенгавер закликає уряд зберегти спокій

Ленд О'Лейкс, Висконсин. — Колишній президент Айзенгавер, який перебуває тут на вакаціях, закликав на пресовій конференції уряд президента Кеннеді і американський нарід „зберегати спокій в теперішній міжнародній ситуації". Він заявив журналістам, що, на його думку, президент Кеннеді робить поступ у вирішуванні закордонних справ, але Айзенгаер не хотів висловитися в справі Берліну і в інших питаннях закордонної політики, бо, як заявив, „він не поінформований" про ці проблеми. Айзенгавер сказав, що, якщо „уряд президента Кеннеді покликує вояків Крайової Ґвардії або армійських резервістів", — то напевно існують до цього оправдані причини. Це і є завданням Президента, казав Айзенгавер, вивчати проблеми та видавати потрібні зарядження.

Спека у східніх стейтах має тривати до середи 26-го липня

Ню Йорк. — Бюро погоди передбачає, що спека у східніх стейтах триватиме принаймні до середи 26-го липня. В суботу в Ню Йорку температура дійшла до 97 ступнів і це був найгарячіший день в цьому році. В неділю температура дійшла була до 93-ох ступнів, але збільшилася була вологість повітря. Мільйони мешканців Ню Йорку заповнили найближчі пляжі: на Коні Айленді — 1,200,000; на Рокавей — 875,000; Орчард Бічі — 125,000. В суботу втопилися 4 особи. В неділю температура дійшла була до 93 ступнів. Це вже був 12-ий день в цьому році, коли температура виносила більше як 90 ступнів.

ЗДА дають кошти на вивіз 20,000 кубинських еміґрантів

Маямі, Флорида. — 22-го липня почався вивіз кубинських еміґрантів, які вже давніше мали візи на в'їзд до ЗДА і мали всі вимоги потрібні на виїзд із Куби. Уряд ЗДА плянує видати $350.000 на перевіз 30.000 осіб із Куби до ЗДА. Пан Америкен Ворлд Ерлайнс проєктували призначити 10 літаків денно, щоб кожного дня перевезти 1.000 осіб. Але Кастро обмежив ці лети до двох денно, так що кожного дня перевозитимуть тільки по 200 до 250 осіб. 22-го липня прибули до Маямі 124 кубинців, між якими є 16 дітей. Прибувають до ЗДН ті кубинці, які мають тут кревних, або студенти. Деякі кубинці прибувають таким способом до ЗДА, що виїжджають із Гавани до Еспанії, а звідтам до ЗДА.

Цікава літературна новинка — „Комуністичний звіринець"

Ню Йорк. — Щойно вийшла друком тут змонтована на 36 картках з оригінальних фотографій звірят у найрізноманітніших комбінаціях, з дотепними написами перша частина „Комуністичного звіринця". Другий заголовок цієї книжки „Ми вас угробимо" — відомий вислів московського диктатора Хрущова. Автор і видавець цієї оригінальної книжки Андрій Понціц, народжений на Карпатській Україні молодий, талановитий фотограф - експериментатор. Видана на доброму папері, в модерному оформленні книжка п. Понціца має два тексти — український та англійський і коштує $1.75 Набувати її можна на адресі: Apon Record Corporation, P.O. Box 131, Grand Central Station, New York 17, N.Y.

Зі Спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Конкордія, Канада — Монако, Монако 3 : 1

Перемогою 18-го липня в Монтреалі над Монаком канадійці зблизилися ще на одні змагання до закінчення гор другої групи на другому місці. Їм залишилися ще змагання з ірляндцями Шемрок Роверс. Конкордія має тільки три втрачені точки внаслідок трьох нерішених і має всі вигляди закінчити сезон без програної. Це однак буде замало у змагу за перше місце з Дуклею, яка веде в показнику.

Рапід, Австрія — Шемрок Роверс, Ірляндія 3 : 1

Австрійці завдяки цій перемозі вирвалися з кінця показника, залишаючи там представників Ізраїлю. Все таки Рапід далеко не показав такої кляси футбулу, якої сподівались симпатики футболу від дружини, яка програла щойно півфінал гор за Чашу Европи з португальською Бенефікою. Ворота для Рапіду стрілили: Гольтл, Райтер і Флеґель, для Шемроку — О'Ніль.

Червона Зоря, Юґославія — Пета Тіква, Ізраїль 7 : 0

Цим другим змаганням на Польо Ґравндс в середу 19-го липня приглядалося лише 4,230 глядачів, які не могли знайти задоволення в грі першої і другої пари дружин. Юґослави, мимо високої перемоги над значно слабшими жидами, не грали так, як вони потрапили в попередніх змаганнях. Велика поразка Пета Тікви оправдана, коли брати до уваги, що Ізраїль — це молода країна з молодим футболем та й не можна її рівняти зі значно численнішими народами.

Ворота для Червоної Зорі здобули: Костіч 3, Муїч 3 і Секулярач. (в. с.)

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ Міжнародної Футбольної Ліґи

Середа, 26 липня, год. 7.30, Червона Зоря, Юґославія — Рапід, Австрія 9.30, Еспаньйоль, Еспанія — Пета Тіква, Ізраїль на Польо Ґравндс в Ню Йорку.

Неділя, 30 липня, год. 2.30, Дукля, Чехословаччина — Шемрок Роверс, Ірляндія год. 4.30, Монако, Монако — Червона Зоря, Юґославія на Польо Ґравндс в Ню Йорку.

Обидві фінальні гри між Евертоном, Англія, та чемпіоном другої групи відбудуться в Ню Йорку на Польо Ґравндс. Перша зустріч відбудеться в середу, 3 серпня о год. 8.45, друга в неділю, 66 серпня о год. 4.30.

● **Під час конференції** держав Антарктичного Пакту, що відбувається в Канберрі в Австралії, прийнято проєкт правил для охорони антарктичної фавни і фльори. Ці правила передбачають зберігання місцевих родів звіринного і рослинного світу, не спроваджування чужих для даного світу рослин і звірят, відповідне вживання зброї та інше.

● **Багато німців** запротестувало проти того, щоб ролю Венери в опері Ришарда Ваґнера „Таннгойзер" виконувала американська співачка негритянського походження Ґрейс Бамбрі, мовляв, це не відповідає інтенціям автора опери. Правління Байрутського Фестивалю цю вимогу відкинуло.

● **Західньо - німецький** канцлер Аденауер звернувся до Хрущова з закликом, щоб Совєтський Союз звільнив 20,000 німецьких полонених з часу другої світової війни, які ще й досі перебувають у Совєтському Союзі. Аденауер закликав Хрущова, щоб він вирішив цю справу по-людськи, а не бюрократичним шляхом.

65-ЛІТНІ! Ви все ще можете забезпечитися в УНСоюзі. Не зволікайте, надробіть утрачений час!

ТАРЗАН, ч. 4684. Мамут діє!

TARZAN AND FAWNA SCRAMBLED INTO THE BRANCHES OF A TREE BARELY ESCAPING THEIR ENEMY'S SINUOUS TRUNK...

BUT NOW, FURIOUSLY, THE CREATURE BUTTED THE BOLE OF THE TREE IN AN ATTEMPT TO DISLODGE THE FUGITIVES!

Тарзан і Фона видряпалися на конари дерева, ледве втікши від мускулястого хобота ворога.

Але тепер ошаліла потвора била головою до пня дерева, щоб скинути вниз втікачів.